

PREDGOVOR

Motorna vozila, raznih vrsta i namjena, već odavno su neophodno sredstvo za zadovoljavanje svakodnevnih ekonomskih i ličnih potreba savremenog čovjeka, ali su i takve stvari čijom se upotrebom u saobraćaju stvara povećana opasnost za nastupanje štete po imovinska i neimovinska dobra ljudi. Za njih se slobodno može reći da su najmasovnije opasne stvari koje čovjek svakodnevno koristi.

Saobraćajne nezgode i štete koje u njima nastaju zbog opasnog dejstva jednog ili više motornih vozila u upotrebi postale su vjerna sjenka društvenog progresa i svakodnevna crna hronika.

Pravna doktrina u svijetu je vrlo brzo došla do zaključka, da je, uporedo sa razvojem automobilske industrije i putne mreže, neophodno razvijati efikasne i raznovrsne mehanizme pravne zaštite ljudskih dobara od šteta koje nastaju od upotrebe motornih vozila. Gotovo svi pravni sistemi u svijetu, bilo opštim ili pojedinačnim propisima ili pak kroz sudsku praksu, proglašavaju motorna vozila u upotrebi opasnim stvarima, a odgovornost njihovih vlasnika ili korisnika zasnivaju na objektivnom principu, odnosno postojanju uzročne veze između štetnih svojstava motornog vozila kao opasne stvari i nastale posljedice.

U cilju olakšanja položaja oštećenih lica u postupku ostvarenja njihovih odštetnih zahtjeva za naknadu štete pretrpljene u saobraćajnim nezgodama, zakonodavstva većine razvijenih zemalja propisuju pretpostavku uzročnosti relativnog karaktera (*praesumptio iuris tantum*), što znači da se uzročna veza između opasnih svojstava motornog vozila i nastale štete pretpostavlja, a teret dokazivanja se sa oštećenog prenosi na odgovorno lice, koje može obarati pretpostavku uzročnosti dokazivanjem da šteta ne potiče od motornog vozila kao opasne stvari, već da je uzrok štete vanjski događaj upodobljen sa višom silom, odnosno isključiva radnja oštećenog ili trećeg lica, koju on kao odgovorno lice nije mogao predvidjeti, izbjeći ili otkloniti.

Štete od motornih vozila, obzirom na njihovu masovnost i svakodnevnu upotrebu ne pogađaju samo imovinska i neimovinska dobra trećih lica, već i dobra samih imalaca motornih vozila, tako da se oni, povodom saobraćajne nezgode, gotovo po pravilu nalaze i u ulozi oštećenih i odgovornih lica. Zbog toga je problematika odgovornosti imalaca motornih vozila oduvijek bila izazov za pravnu nauku, legislativu i sudsku praksu, kako sa aspekta prosuđivanja njihovih međusobnih odštetnih zahtjeva, tako i sa aspekta prosuđivanja zahtjeva trećih lica kojima je šteta pričinjena usljed direktnog ili indirektnog sudara motornih vozila.

Na iznesena pitanja i dileme autor, kao advokat sa bogatim iskustvom dopunjenim teoretskim saznanjima, daje precizne i korisne odgovore, ilustrujući ih sadržajnom domaćom i inostranom sudskom praksom.

Knjiga Dr. Slobodana Stanišića, koja je pred vama, podijeljena je u dva dijela.

Prvi dio knjige čini magistarski rad pod nazivom "Odgovornost u slučaju udesa izazvanog motornim vozilima u pokretu" koji je autor odbranio 28. novembra 2006. godine na Pravnom fakultetu Univerziteta "Union" u Beogradu.

Drugi dio knjige čini odabrana sudska praksa koja se odnosi na odgovornost imalaca motornih vozila u upotrebi sadržana u Načelnim stavovima, pravnim zaključcima i shvatanjima usvojenim na zajedničkim sjednicama najviših sudova bivše SFRJ, te pojedinačnim sudskim odlukama donesenim od strane najviših sudova država koje su nastale na teritoriji bivše SFRJ nakon njene disolucije.

Priloženi izvodi iz sudskih odluka svakako će poslužiti pravnim teoretičarima i praktičarima kao korisne ideje i smjernice u otklanjanju dilema i savladavanju izazova koji se pred njih postavljaju.

Stil i jezik kojim je knjiga pisana su jasni i korektni, tekst je razumljiv i pristupačan svakom čitaocu, pa zadovoljava sve kriterijume i standarde za ovu vrstu publikacije.

Zbog svega navedenog, ova knjiga će biti od koristi svima koji se bave ovom materijom, a posebno sudijama, advokatima, pravnicima u osiguravajućim društvima, te svima ostalim koji se zanimaju za ovu problematiku.

Autoru čestitamo na uloženom trudu i očekujemo da će ova publikacija dati podsticaj i drugima da se ozbiljnije posvete ovoj temi koja je uvijek intrigantna i zanimljiva za proučavanje.

Prof. Dr Duško Medić

Prof. Dr Zdravko Petrović